

ROMÂNIA

AUTORITATEA NAȚIONALĂ DE REGLEMENTARE ÎN COMUNICAȚII

B-dul Libertății 14, sector 5, 050706 București

www.anrc.ro

Tel.: +40 21 307 54 00 | +40 21 307 54 01 | Fax: +40 21 307 54 02 | e-mail: anrc@anrc.ro

În temeiul Deciziei primului-ministru nr.113/2002 privind numirea presedintelui Autorității Naționale de Reglementare în Comunicații,

În temeiul prevederilor art.38 alin.(1), (3) și (5), ale art.34 alin.(3) și ale art.46 alin.(1) pct.11 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr.79/2002 privind cadrul general de reglementare a comunicațiilor, aprobată, cu modificări și completări, prin Legea nr.591/2002, precum și ale art.8 alin.(1) și ale art.13 alin.(1) și (3) din Ordonanța Guvernului nr.34/2002 privind accesul la rețelele publice de comunicații electronice și la infrastructura asociată, precum și interconectarea acestora, aprobată, cu modificări și completări, prin Legea nr.527/2002,

Având în vedere prevederile art.1 alin.(7) din Decizia presedintelui Autorității Naționale de Reglementare în Comunicații nr.147/EI/2002 privind principiile și condițiile ofertei de referință pentru interconectarea cu rețeaua publică de telefonie fixă,

**PRESEDINTELE AUTORITĂȚII NAȚIONALE
DE REGLEMENTARE ÎN COMUNICAȚII**

emite prezenta:

DECIZIE

**PENTRU APROBAREA REGULAMENTULUI PRIVIND REALIZAREA
MODELULUI DE TIP „TOP-DOWN” DE CALCULATIE A COSTURILOR INCREMENTALE
PE TERMEN LUNG DE CATRE SOCIETATEA COMERCIALA „ROMTELECOM” – S.A.**

Art.1. – Se aproba Regulamentul privind realizarea modelului de tip „top-down” de calculatie a costurilor incrementale pe termen lung de catre Societatea Comerciala „Romtelecom” – S.A., prevazut în anexa care face parte integranta din prezenta decizie.

Art.2. – Prezenta decizie se comunica Societatii Comerciale „Romtelecom” – S.A.

**PRESEDINTE,
ION SMEEIANU**

Bucuresti, ____ 2003
Nr. __/EI

A NEXA

**REGULAMENT PRIVIND REALIZAREA
MODELULUI DE TIP „TOP-DOWN” DE CALCULATIE A COSTURILOR INCREMENTALE
PE TERMEN LUNG DE CATRE SOCIETATEA COMERCIALA „ROMTELECOM” – S.A.**

1. Dispozitii generale

1.1. Obiectul regulamentului

Prezentul regulament stabileste modul de realizare a modelului de tip „top-down” de calculatie a costurilor medii incrementale pe termen lung, denumit în continuare *modelul de calculatie a costurilor*, de catre Societatea Comerciala „Romtelecom” – S.A., denumita în continuare *Operatorul*, pentru activitatile care au legatura cu interconectarea si accesul la retea *Operatorului* sau la infrastructura asociata acesteia.

1.2. Scopul regulamentului

1.2.1. *Modelul de calculatie a costurilor* va asigura corectitudinea determinarii costurilor totale si incrementale ale *Operatorului*, în vederea utilizarii acestor rezultate în procesul de orientare pe costuri a tarifelor.

1.2.2. Structura si documentatia *modelului de calculatie a costurilor* va fi suficient de transparenta si detaliata, pentru a permite:

a) analiza, verificarea si evaluarea informatiilor contabile primare, a principiilor, ipotezelor, parametrilor si a estimarilor utilizate în cadrul modelului, oferind posibilitatea de exportare a tuturor datelor într-un format accesibil;

b) determinarea unor rezultate intermediare si finale, prin care *Operatorul* va contribui la calibrarea unui model de tip „bottom-up” de calculatie a costurilor incrementale pe termen lung.

1.2.3. *Modelul de calculatie a costurilor* va fi suficient de flexibil, astfel încât sa permita reconcilierea cu un model de tip „bottom-up” de calculatie a costurilor medii incrementale pe termen lung, model dezvoltat de Autoritatea Nationala de Reglementare în Comunicatii, denumita în continuare ANRC, în vederea determinarii tarifelor serviciilor furnizate de *Operator* pe pietele din sectorul comunicatiilor electronice pe care a fost desemnat, prin decizie a presedintelui ANRC, ca având putere semnificativa, fiindu-i impuse obligatii de orientare a tarifelor în functie de costuri. Modelul de tip „bottom-up” dezvoltat de ANRC va fi calibrat utilizând modelul de tip „top-down” de calculatie a costurilor incrementale pe termen lung, realizat de *Operator* conform prevederilor prezentului regulament.

1.2.4. În lipsa unei mentiuni contrare exprese, termenii folositi în documentatia *modelului de calculatie a costurilor* vor avea întelesul consacrat în legislatia din domeniul comunicatiilor electronice si în cea financiar-contabila.

1.3. Definitii

1.3.1. *model de calculatie a costurilor* – model de cost care utilizeaza date din evidentele contabile ale *Operatorului* în vederea calcularii tarifelor aferente activitatilor care

au legatura cu interconectarea si accesul la rețeaua *Operatorului* sau la infrastructura asociată acesteia, pe baza determinării costurilor medii incrementale pe termen lung aferente acestor activități. Deoarece are la baza informații privind performanțele recente ale *Operatorului*, care pot reflecta sau nu o activitate eficientă, *modelul de calculatie a costurilor* va include ajustări care vor urmări eliminarea costurilor legate de ineficiențele structurale și operaționale ale *Operatorului*;

1.3.2. *cost mediu incremental pe termen lung:*

a) *termen lung* – perioada în care *Operatorul* poate realiza investiții sau dezinvestiții de capital în vederea creșterii sau diminuării capacității de producție. Pe termen lung, toți factorii de producție și, implicit, costurile asociate acestora devin variabile în funcție de modificarea volumului și structurii producției ca răspuns la evoluția cererii pe piață;

b) *increment* – o cantitate semnificativă și finită de produse sau de servicii furnizate de *Operator*;

c) *cost incremental* – cost determinat de furnizarea suplimentară a incrementului de servicii definit sau costul care este economisit atunci când incrementul de servicii definit nu mai este furnizat;

d) *cost mediu incremental* – cost mediu determinat prin împărțirea costului incremental pe fiecare serviciu prin utilizarea unui element generator de cost comun acestora (de exemplu, traficul), în cadrul costului mediu incremental pe termen lung, incrementul fiind stabilit la nivelul unui grup larg de servicii. De exemplu, în scopul determinării tarifelor de interconectare, incrementul este definit la nivelul întregului grup de servicii furnizate de *Operator* prin intermediul rețelei de transport. Aceste servicii (servicii de telefonie, servicii de linii închiriate etc.) includ atât serviciile furnizate de *Operator* pe piața cu amănuntul, cât și pe cele furnizate celorlalți operatori, pe piața de gros. Costurile incrementale ale rețelei care furnizează acest grup de servicii sunt împărțite la întregul trafic, obținându-se astfel costul mediu incremental. Costul mediu incremental presupune și atribuirea costurilor indirecte specifice incrementului pe serviciile aferente acestuia.

În cadrul *modelului de calculatie a costurilor*, costurile serviciilor aferente unui increment vor include costurile direct atribuibile, atât cele fixe, cât și cele variabile, și costurile indirecte specifice incrementului. Costurile comune mai multor incremente vor fi, de asemenea, luate în considerare, în cadrul *modelului de calculatie a costurilor*, în conformitate cu prevederile prezentului regulament.

1.3.3. *costuri direct atribuibile* – costuri care pot fi alocate direct și cu certitudine unui anumit produs sau serviciu furnizat de *Operator*. Costurile direct atribuibile sunt determinate de furnizarea unui anumit serviciu în cadrul incrementului, fiind clasificate în două categorii:

a) costuri direct atribuibile variabile – mărimea costurilor se modifică proporțional cu volumul de producție al serviciului caruia îi sunt asociate;

b) costuri direct atribuibile fixe – mărimea costurilor este fixă, indiferent de volumul de producție al serviciului caruia îi sunt asociate (de exemplu, costuri cu amortizarea și unele costuri operaționale);

1.3.4. *costuri indirecte specifice incrementului (shared costs)* – costuri determinate de furnizarea a două sau mai multe servicii în cadrul aceluiași increment și care nu pot fi alocate direct și cu certitudine unui anumit produs sau serviciu, neputând fi identificată măsura în care acestea sunt generate de furnizarea unui produs/serviciu sau a altuia. Aceste costuri vor fi alocate produselor sau serviciilor corespunzătoare în funcție de elementul generator de cost cel mai adecvat;

1.3.5. *costuri comune* – costuri determinate de furnizarea unui sau mai multor servicii în cadrul a doua sau mai multe incremente și care nu pot fi repartizate unui anumit increment, neputând fi identificată măsura în care acestea sunt generate de un increment sau de altul. Aceste costuri vor fi incluse în calculul costurilor serviciilor prin utilizarea unei marje procentuale (mark-up).

2. Descrierea modelului de calculatie a costurilor

2.1. Etapele dezvoltarii modelului de calculatie a costurilor

2.1.1. Determinarea categoriilor omogene de cost

2.1.1.1. Prima etapa a dezvoltarii *modelului de calculatie a costurilor* consta în gruparea costurilor care prezintă caracteristici similare în categorii distincte de cost, denumite categorii omogene de cost.

2.1.1.2. În vederea determinării categoriilor omogene de cost, vor putea fi utilizate informațiile preluate din contabilitatea de gestiune sau din modelul costurilor complet alocate, elaborat în conformitate cu *Regulamentul privind realizarea evidentei contabile separate, în cadrul contabilității interne de gestiune, de către Societatea Comercială „Romtelecom” – S.A.*, aprobat prin Decizia prezidentului Autorității Naționale de Reglementare în Comunicatii nr. ____/2003, denumit în continuare *Regulamentul privind evidenta contabila separata*.

2.1.1.3. În cadrul acestei etape, *Operatorul* va urmări:

- a) preluarea informațiilor contabile din contabilitatea de gestiune (prezentată la costuri curente);
- b) evaluarea la costuri curente a activelor imobilizate, prin utilizarea conceptului de „cost de înlocuire” și, respectiv, a conceptului de „active moderne echivalente”;
- c) stabilirea categoriilor omogene de cheltuieli și active;
- d) definirea structurii rețelei *Operatorului*, în vederea evidentierii posibilităților de optimizare a acesteia;
- e) ajustarea costurilor operaționale, în scopul eliminării costurilor suplimentare determinate de eventualele ineficiențe ale rețelei;
- f) determinarea costurilor anuale ale activelor imobilizate.

2.1.2. Alocarea costurilor direct sau indirect atribuibile și identificarea costurilor comune

A doua etapa a dezvoltarii *modelului de calculatie a costurilor* consta în definirea incrementelor modelate și a serviciilor aferente acestora, precum și în alocarea costurilor direct sau indirect atribuibile serviciilor modelate și identificarea costurilor comune. Procesul de alocare a costurilor presupune atât determinarea elementelor generatoare de costuri aferente fiecărei categorii omogene de costuri, cât și elaborarea matricei factorilor de utilizare, ce identifică relația dintre costurile elementelor de rețea și costul serviciilor.

În cadrul acestei etape, costurile comune ale serviciilor sunt identificate și, evidențiate într-o categorie distinctă.

2.1.3. Calcularea costurilor incrementale aferente serviciilor modelate

2.1.3.1. A treia etapa consta, în principal, în dezvoltarea relațiilor cost-volum, care indica modificarea costurilor în funcție de modificarea volumului serviciului furnizat. Determinarea relațiilor cost-volum depinde de categoria de cost analizată. În funcție de categorie, relațiile cost-volum vor fi bazate fie pe modele tehnico-economice sau simulări efectuate de ingineri, fie pe analize de regresie sau a proceselor care stau la baza diferitelor activități.

2.1.3.2. Calcularea costurilor incrementale ale serviciilor modelate se realizează prin adăugarea sau excluderea unui increment de servicii și stabilirea efectului acestei modificări asupra costurilor totale, pe baza relațiilor cost-volum.

2.1.4. Alocarea unei parti a costurilor comune costurilor incrementale ale serviciilor modelate

A patra etapa a dezvoltării *modelului de calculatie a costurilor* consta în determinarea marjei aferente costurilor comune, care se adăuga costurilor incrementale, obținându-se costurile serviciilor modelate.

2.2. Dezvoltarea modelului de calculatie a costurilor

2.2.1. *Modelul de calculatie a costurilor* va fi dezvoltat, pe cât posibil, pe structura modelului implementat de *Operator* în vederea calculării costurilor curente complet alocate ale serviciilor furnizate. *Operatorul* va dezvolta acest model cu respectarea dispozițiilor prezentului regulament.

2.2.2. Dezvoltarea *modelului de calculatie a costurilor* va parcurge toate etapele prevăzute la pct.2.1. și va permite obținerea unor rezultate intermediare și finale, necesare prezentării estimării costurilor medii incrementale pe termen lung (la niveluri diferite de agregare) și utilizării acestora în procesul de reconciliere.

2.2.3. *Modelul de calculatie a costurilor* va include un sistem informatic integrat de calcul al costurilor incrementale pe termen lung și va fi însoțit de o documentație detaliată.

2.2.4. Documentația *modelului de calculatie a costurilor* va mai cuprinde analize și calculații suplimentare referitoare la factorii de utilizare, duratele de viață ale activelor, costul capitalului, proporția în care costurile indirecte, cele generale și cele administrative sunt incluse în tarifele serviciilor de interconectare, estimări ale evoluției cererii și ale ratei de dezvoltare a pieței, situații privind gradul de optimizare a rețelei și a echipamentelor, precum și orice alte informații necesare în vederea analizei și evaluării *modelului de calculatie a costurilor*.

2.2.5. Documentația *modelului de calculatie a costurilor* va fi suficient de detaliată pentru a permite înțelegerea conținutului acestuia și evaluarea principiilor, a ipotezelor și a procedurilor utilizate în cadrul modelului.

3. Nivelul de detaliere al modelului de calculatie a costurilor

3.1. *Operatorul* va limita gradul de agregare a costurilor, astfel încât *modelul de calculatie a costurilor* să furnizeze o defalcare detaliată a acestora, care să permită atât validarea din punct de vedere al acurateții și al completitudinii modelului, cât și analiza comparată, în cadrul procesului de reconciliere, cu modelul de tip „bottom-up” de calculatie a

costurilor incrementale pe termen lung. *Modelul de calculatie a costurilor* va identifica si detalia categoriile de costuri, astfel încât fiecarei categorii sa îi corespunda un singur element generator de cost. De exemplu, componenta dependenta de trafic a unui echipament de comutare locala este compusa dn procesoare si porturi, iar costurile pe care acestea le determina depind de numarul de apeluri, respectiv de numarul de minute de convorbire. În consecinta, pentru masurarea costului componentei dependente de trafic a unui echipament de comutare locala, *Operatorul* va identifica doua categorii de costuri (costuri cu porturile si costuri cu procesoarele), în corespondenta cu cele doua elemente generatoare de cost diferite.

3.2. Structura *modelului de calculatie a costurilor* va permite identificarea si modificarea modului de tratament al fiecarei categorii de costuri, precum si ajustarea parametrilor de baza, în vederea optimizarii modelului. Modelul va permite, de asemenea, identificarea si ajustarea factorilor si ipotezelor utilizate, în vederea eliminarii costurilor suplimentare determinate de ineficienta structurala sau operationala a *Operatorului*.

3.3. *Modelul de calculatie a costurilor* va aloca diferitele categorii de costuri pe elementele de retea, determinând costurile serviciilor de telefonie furnizate prin intermediul rețelei publice de telefonie fixa (PSTN), ale serviciilor de linii închiriate, precum si ale altor servicii.

4. Serviciile si incrementele modelate

4.1. Serviciile modelate

Modelul de calculatie a costurilor va lua în considerare toate serviciile furnizate de catre *Operator* prin intermediul rețelei de acces sau al rețelei de transport si incluse în cadrul incrementelor analizate. Serviciile aferente *rețelei de acces*, respectiv *rețelei de transport*, vor fi grupate în trei categorii principale:

- a) serviciile de telefonie furnizate prin intermediul rețelei publice de telefonie fixa (PSTN);
- b) serviciile de linii închiriate;
- c) alte servicii.

4.1.1. Servicii de telefonie furnizate prin intermediul rețelei publice de telefonie fixa (PSTN)

Serviciile de telefonie furnizate prin intermediul rețelei publice de telefonie fixa includ totalitatea serviciilor standard de apeluri furnizate de catre *Operator*, originate sau terminate în rețeaua *Operatorului*. *Modelul de calculatie a costurilor* va include cel puțin serviciile de telefonie din cadrul situatiei privind costurile serviciilor furnizate, elaborata în conformitate cu prevederile pct.4.3.1. din *Regulamentul privind evidenta contabila separata*.

4.1.2. Servicii de linii închiriate

4.1.2.1. În cadrul *modelului de calculatie a costurilor*, serviciile de linii închiriate furnizate de catre *Operator* vor fi grupate în doua categorii:

- a) servicii de linii închiriate furnizate pe piata de gros;
- b) servicii de linii închiriate furnizate pe piata cu amanuntul.

4.1.2.2. Costul serviciilor de linii închiriate furnizate pe piata de gros va fi calculat distinct pe categorii determinate de capacitate, tehnologie si nivel al rețelei. Astfel, în functie

de arhitectura rețelei, serviciile de linii închiriate furnizate pe piața de gros vor fi împartite în patru categorii:

- a) servicii de linii închiriate furnizate la nivelul rețelei de transmisiuni naționale;
- b) servicii de linii închiriate furnizate la nivelul rețelei de transmisiuni regionale;
- c) servicii de linii închiriate furnizate la nivelul rețelei de transmisiuni locale;
- d) servicii de linii închiriate furnizate la nivelul rețelei de acces (bucle locale).

4.1.2.3. Costul serviciilor de linii închiriate furnizate pe piața cu amănuntul va fi determinat pe categorii determinate de capacitatea liniilor închiriate și tehnologia utilizată.

4.1.3. Alte servicii

4.1.3.1. În cadrul *modelului de calculație a costurilor*, vor fi evidențiate distinct, pe tipuri de servicii, celelalte servicii furnizate de *Operator* prin intermediul rețelei de acces și/sau al rețelei de transport (îndeosebi servicii de transmisiuni de date), ca de exemplu servicii VPN, servicii utilizând tehnologii de comutare de pachete, etc.

4.1.3.2. Costul acestor servicii vor fi incluse în cadrul incrementului aferent rețelei de acces și/sau al incrementului aferent rețelei de transport, în funcție de componentele de rețea ce sunt utilizate la furnizarea acestor servicii.

4.2. Incrementele *modelului de calculație a costurilor*

4.2.1. Selectarea incrementelor

4.2.1.1. În scopul determinării costurilor serviciilor analizate pe baza *modelului de calculație a costurilor*, *Operatorul* va utiliza două incrementele principale:

- a) incrementul aferent rețelei de acces, denumit în continuare *rețea de acces*;
- b) incrementul aferent rețelei de transport, denumit în continuare *rețea de transport*.

4.2.1.2. Selectarea acestor două incrementele minimizează proporția costurilor comune și, implicit, alocarea arbitrară a acestora.

4.2.2. Definirea incrementelor principale

Costurile aferente *rețelei de transport* sunt dependente de volumul traficului și de numărul apelurilor, în timp ce costurile aferente *rețelei de acces* sunt dependente de numărul punctelor terminale (numărul de linii).

4.2.2.1. Rețeaua de transport

4.2.2.1.1. *Rețeaua de transport* va include toate costurile serviciilor furnizate de *Operator* prin intermediul rețelei de transport, indiferent dacă sunt furnizate pe piața cu amănuntul sau celorlalți operatori, pe piața de gros.

4.2.2.1.2. *Rețeaua de transport* include următoarele categorii principale de active:

- a) concentratoarele (cu excepția cartelelor de abonati);
- b) componentele dependente de trafic ale comutatoarelor locale (procesorul, blocul de comutare și porturile);
- c) comutatoarele de tranzit și naționale;
- d) legăturile de transmisie dintre comutatoare;
- e) echipamentele de conectare specifice liniilor închiriate;

- f) echipamentele radio ale rețelei de transport;
- g) santurile si fibra optica care face legatura dintre comutatoare;
- h) echipamentele de semnalizare.

4.2.2.2. Reteaua de acces

4.2.2.2.1. *Reteaua de acces* include toate costurile serviciilor furnizate de *Operator* prin intermediul rețelei de acces, indiferent dacă sunt furnizate pe piața cu amănuntul sau celorlalți operatori, pe piața de gros.

4.2.2.2.2. *Reteaua de acces* include costurile aferente cablurilor, santurilor si conductelor asociate furnizării liniilor telefonice abonatilor, începând de la echipamentul terminal si până la cartelele de abonati situate la concentratoare/comutatoare, precum si costurile aferente altor tipuri de linii telefonice, cum ar fi cele aferente telefoanelor publice.

4.2.2.2.3. *Reteaua de acces* include următoarele categorii principale de active:

- a) santurile si cablurile dintre cartelele de abonati până la echipamentele terminale, împreună cu infrastructura asociată;
- b) sistemele radio aferente buclei locale;
- c) cartelele de abonati;
- d) repartitoare;
- e) alte active.

5. Costul activelor imobilizate

5.1. Contabilitatea la costuri curente

5.1.1. În cadrul *modelului de calculatie a costurilor*, activele vor fi evaluate la cost curent, utilizându-se metoda costului net de înlocuire,

5.1.2. *Operatorul* va include în documentatia *modelului de calculatie a costurilor* o descriere detaliată a metodelor utilizate pentru retratarea valorii activelor la cost curent, realizată în vederea includerii valorii acestora în *modelul de calculatie a costurilor*.

5.2. Costul de înlocuire

5.2.1. Metoda costului brut de înlocuire determina costul înlocuirii unui activ existent cu un alt activ de performante similare. În cadrul *modelului de calculatie a costurilor*, valoarea bruta a activelor va fi evaluata utilizând metoda costului brut de înlocuire, determinat fie la valoarea curenta de piața a activelor, fie, în cazul acelor active care nu se mai regasesc pe piața, la valoarea unor active moderne, echivalente din punct de vedere al capacitatii si functionalitatii, denumite în continuare *active moderne echivalente* (modern equivalent assets).

5.2.2. În cazul în care costul de înlocuire este evaluat pe baza unor active existente pe piața, care utilizeaza aceeasi tehnologie ca si cea a activelor evaluate, costul de înlocuire va fi reprezentat de valoarea actuala de piața a acestor active. Aplicarea la aceasta valoare a oricaror indecsi va trebui însoțita întotdeauna de documente justificative. În cazul acestui tip de evaluare, documentatia *modelului de calculatie a costurilor* va descrie relatia dintre pretul activelor si cantitatea achizitionata. În scopul identificarii valorii de piața, *Operatorul* va tine

cont de toate reducerile comerciale pe care se poate aștepta să le primească la achiziționarea activelor.

5.2.3. În cazul în care costul de înlocuire este evaluat pe baza *activelor moderne echivalente*, valoarea acestora va fi ajustată în scopul reflectării diferențelor dintre activele existente în patrimoniul *Operatorului* și *activele moderne echivalente*, în ceea ce privește calitatea, productivitatea și duratele utile de viață. De exemplu, în rețeaua de transport care utilizează echipamente PDH și SDH, *activele moderne echivalente* pentru echipamentele PDH vor fi reprezentate de echipamentele SDH. Valorile rezultate pentru echipamentele PDH vor fi valorile echipamentelor SDH, mai puțin valoarea rezultată din diferența de caracteristici de performanță și calitate (costuri de întreținere mai mici și capacități superioare de organizare a rețelei). De asemenea, cheltuielile operationale ale *Operatorului* vor fi ajustate astfel încât să reflecte costurile operationale care sunt asociate *activelor moderne echivalente*. Diferențele de costuri operationale pot apărea în cadrul costurilor de întreținere, al costurilor de organizare a rețelei, precum și al costurilor indirecte asociate *activelor moderne echivalente*.

5.2.4. În toate cazurile, activul existent pe piață, pe baza căruia se realizează evaluarea, va fi capabil să susțină furnizarea aceluiași servicii ca și activul evaluat, cel puțin la aceiași parametri calitativi și la cel mai mic cost posibil. În acest context, piața de referință este reprezentată de piața mondială a echipamentelor.

5.3. Evaluarea principalelor categorii de active imobilizate

5.3.1. Rețeaua de acces

5.3.1.1. Cablurile de cupru

5.3.1.1.1. Costurile cablurilor de cupru cuprind costurile cablurilor de cupru propriu-zise, costurile de instalare și îmbinare, precum și diverse costuri indirecte asociate cablurilor de cupru.

5.3.1.1.2. Costurile cablurilor de cupru vor fi evaluate pe baza cantității de cablu corespunzătoare nivelului existent al cererii, permițându-se includerea unei marje rezonabile, corespunzătoare nivelului previzionat al cererii.

5.3.1.1.3. Evaluarea costurilor cablurilor de cupru se va realiza în două etape. Prima etapă va implica selectarea unui esanțion statistic reprezentativ pentru rutele întregii rețele de acces a *Operatorului*, luând în considerare și configurațiile specifice diferențelor arii geografice ale rețelei. Următoarea etapă va consta în estimarea fiecărui element de cost aferent componentelor esanționului selectat. Aceste estimări vor fi aplicate întregii rețele în scopul determinării unei valori brute a costurilor cablurilor de cupru existente în rețeaua de acces a *Operatorului*.

5.3.1.1.4. *Operatorul* va justifica raportul dintre numărul existent de perechi de cabluri de cupru și numărul de linii telefonice în diferite părți ale rețelei și în funcție de specificul diverselor arii geografice.

5.3.1.2. Fibra optică

În cadrul *modelului de calculatie a costurilor*, modalitatea de evaluare a costurilor fibrelor optice este similară celei aplicate în cazul cablurilor de cupru. *Operatorul* va justifica din punct de vedere economic utilizarea fibrei optice în rețeaua de acces. În situația în care

nu se pot aduce justificari, *activele moderne echivalente* pentru fibra optica vor consta în cabluri de cupru, iar activele vor fi evaluate corespunzator.

5.3.1.3. Utilizarea mediilor de transmisie radio

Operatorul va justifica utilizarea mediilor de transmisie radio în rețeaua de acces. În situația în care utilizarea acestora nu este justificată din punct de vedere economic, *activele moderne echivalente* pentru mediul de transmisie radio vor consta în cabluri de cupru, iar activele vor fi evaluate corespunzator.

5.3.1.4. Cartelele de abonati

Costurile cartelelor de abonati vor fi incluse în întregime în costurile generate de serviciile oferite prin intermediul rețelei de acces, întrucât aceste costuri sunt direct determinate de numărul de abonati. Astfel, elementul generator de cost este reprezentat de numărul de abonati. Evaluarea cartelelor de abonati se realizează pe tipuri de cartele, costul total obținându-se prin multiplicarea costului fiecărui tip de cartela cu numărul de abonati aferent.

5.3.1.5. Santurile

5.3.1.5.1. Costurile cu santurile vor reflecta costurile care ar fi generate de dezvoltarea, în prezent, a unei rețele moderne. În consecință, costurile generate în trecut de instalarea rețelilor vor fi ajustate, în cadrul *modelului de calculatie a costurilor*, pentru a reflecta aceste valori.

5.3.1.5.2. Datorită diferențelor existente între rețeaua de acces și rețeaua de transport (lungimi și capacități diferite ale santurilor), costul pe kilometru al santurilor poate să difere între acestea, chiar și pentru același tip de teren.

5.3.1.5.3. *Modelul de calculatie a costurilor* va identifica costurile cu santurile pe diferite tipuri de terenuri, distinct, pentru fiecare dintre incrementele. Documentația *modelului de calculatie a costurilor* va furniza explicații privind diferențierea costurilor în diferite părți ale rețelei.

5.3.2. Rețeaua de transport

5.3.2.1. Echipamentele de comutare

5.3.2.1.1. Echipamentele de comutare cuprind concentratoarele, comutatoarele locale, comutatoarele de tranzit și comutatoarele ATM/IP destinate transmisiei de date. Evaluarea echipamentelor de comutare va identifica separat costul fiecărui echipament, luându-se în considerare, acolo unde este cazul, diferențele de valoare existente între diferitele mărci de echipamente de comutare.

5.3.2.1.2. În cadrul *modelului de calculatie a costurilor*, pentru calcularea costurilor echipamentelor de comutare se va ține cont de cerințele de optimizare prevăzute la pct.6 și de principiile de evaluare la cost curent prevăzute la pct.5.2.

5.3.2.1.3. La nivelul echipamentelor de comutare există două elemente generatoare de cost:

- a) durata apelurilor (de exemplu, pentru porturi);

b) initierea apelurilor (de exemplu, pentru capacitatea de procesare).

Operatorul va cuantifica separat costurile cu porturile si costurile cu capacitatea de procesare.

5.3.2.1.4. O componenta semnificativa a costurilor echipamentelor de comutare este reprezentata de costul aplicatiilor informatice. Deoarece aplicatiile informatice sunt în mod regulat actualizate si optimizate, ar putea fi justificata evaluarea costului curent, determinarea duratelor de viata si a relatiilor cost-volum aferente acestora, în mod distinct fata de echipamentele de comutare. În cazul unor înlocuiri sau actualizari repetate ale aplicatiilor informatice, va fi luat în calcul numai costul celor mai recente înlocuiri sau actualizari.

5.3.2.1.5. *Operatorul* va furniza informatii cu privire la duratele de viata utilizate pentru echipamentele de comutare si, acolo unde este cazul, va justifica aplicarea aceleiasi durate de viata pentru aplicatiile informatice si pentru echipamentele de comutare.

5.3.2.2. Echipamentele de transmisie

5.3.2.2.1. Echipamentele de transmisie cuprind multiplexoarele, regeneratoarele, repartitoarele si subrepartitoarele.

5.3.2.2.2. *Modelul de calculatie a costurilor* va evidentia separat valorile fiecarei categorii de echipament de transmisie.

5.3.2.2.3. *Modelul de calculatie a costurilor* va utiliza echipamentele SDH ca *active moderne echivalente* pentru echipamentele PDH.

5.3.2.2.4. Documentatia *modelului de calculatie a costurilor* va justifica numarul si structura repartitoarelor si subrepartitoarelor atribuite retelei PSTN si liniilor închiriate.

5.3.2.3. Fibra optica

5.3.2.3.1. Documentatia *modelului de calculatie a costurilor* va cuprinde:

a) costurile relevante, inclusiv costurile cu instalarea cablurilor de diferite marimi;

b) informatii privind evolutia trecuta, precum si cea prognozata, a cererii de fibra optica pe tipuri de rute de trafic.

5.3.2.3.2. *Operatorul* va justifica instalarea fibrei optice în reseaua de transport. Daca excesul de fibra optica nu are o justificare tehnico-economica adecvata, acest exces nu va avea atribuita o valoare în cadrul *modelului de calculatie a costurilor*.

5.3.2.4. Santurile

Principiile prevazute la pct.5.3.1.5. se aplica în mod corespunzator costurilor cu santurile aferente retelei de transport.

5.3.3. Active imobilizate generatoare de costuri indirecte

5.3.3.1. Cladiri si terenuri

5.3.3.1.1. Prin exceptie de la principiul de evaluare la cost curent prevazut la pct.5.2., pentru reevaluarea la cost curent a cladirilor si terenurilor se poate utiliza valoarea de piata a acestora, valoare care se determina de un evaluator independent autorizat.

5.3.3.1.2. Cladirile si terenurile vor fi clasificate, în functie de destinatie, în doua categorii:

a) cladiri si terenuri specializate, utilizate integral în scopuri specifice activitatii de comunicatii electronice;

b) cladiri si terenuri destinate desfasurarii activitatilor de ansamblu ale *Operatorului*.

5.3.3.1.3. *Modelul de calculatie a costurilor* va utiliza valorile de piata pentru evaluarea cladirilor si terenurilor destinate desfasurarii activitatilor de ansamblu ale *Operatorului*.

5.3.3.1.4. Valoarea cladirilor si terenurilor specializate se va determina prin ajustarea valorilor de piata corespunzatoare acestora, în vederea includerii în *modelul de calculatie a costurilor* numai a costurilor spatiilor necesare desfasurarii unei activitati eficiente. Spatiului neutilizat aferent cladirilor si terenurilor specializate îi va corespunde o valoare nula, cu exceptia cazului când se poate demonstra ratiunea economica pentru întretinerea spatiului vacant respectiv. De asemenea, costurile spatiilor destinate colocarii nu vor fi incluse în *modelul de calculatie a costurilor*, deoarece aceste costuri apartin unor incremente excluse din *modelul de calculatie a costurilor*, fiind recuperate prin facturarea directa a celorlalti operatori.

5.3.3.1.5. În evaluarea cladirilor si terenurilor specializate se va tine cont si de costurile speciale aferente îmbunatatirilor aduse acestora în vederea asigurarii conditiilor de functionare si operare a echipamentelor, costuri care pot sa nu fie luate în considerare de valoarea de piata a cladirilor si terenurilor respective.

5.3.3.2. Instalatii electrice si aparate de aer conditionat

Instalatiile electrice (generatoare, transformatoare etc.) si aparatele de aer conditionat vor fi evaluate pe categorii, în mod absolut (valoarea curenta neindexata a fiecarui tip de echipament, multiplicata cu numarul echipamentelor).

5.3.3.3. Costuri indirecte de interconectare

Costurile indirecte de interconectare includ costurile cu sistemul de facturare aferent interconectarii si costurile capitalizate de planificare a retelei. Aceste costuri vor fi cuprinse în *modelul de calculatie a costurilor* numai atunci când aparitia si marimea lor este justificata din punct de vedere al eficientei. *Operatorul* va prezenta o documentatie privind sursele si elementele generatoare de costuri indirecte de interconectare, precum si dovezi ale caracterului eficient al acestora.

5.3.3.4. Alte active imobilizate generatoare de costuri indirecte

În aceasta categorie sunt incluse vehiculele, calculatoarele, mobilierul si echipamentele de birou. Aceste active vor fi subclasificate, în cadrul *modelului de calculatie a costurilor*, pe categorii suficient de omogene, astfel încât sa fie posibila evaluarea comuna a tuturor activelor aparținând unei astfel de categorii.

5.3.4. *Operatorul* va întocmi evidente detaliate, astfel încât sa poata justifica valoarea lucrarilor efectuate în regie proprie si imobilizate în valoarea activelor.

5.4. Determinarea costurilor anuale ale activelor imobilizate

5.4.1. Criterii de determinare a costurilor anuale ale activelor imobilizate

5.4.1.1. Costurile anuale ale activelor imobilizate (annualisation charges) reprezinta suma dintre costul anual al capitalului si amortizarea anuala.

5.4.1.2. Costul anual al capitalului este calculat ca produs între capitalul mediu angajat în activul imobilizat pe parcursul exercitiului financiar si costul mediu ponderat al capitalului. Capitalul mediu angajat în activul imobilizat este calculat ca medie aritmetica între valorile brute ale activului imobilizat de la începutul, respectiv sfârşitul, exercitiului financiar.

5.4.1.3. În alegerea unei metode adecvate de determinare a costurilor anuale ale diferitelor active imobilizate vor fi respectate urmatoarele principii:

a) *principiul fidelitatii*, conform caruia costul anual al fiecarui activ imobilizat va avea la baza un plan de amortizare care va reflecta nivelul si evolutia previzionata a costului de înlocuire si a costurilor operationale, nivelul productiei, precum si productivitatea activului imobilizat respectiv;

b) *principiul consistentei*, conform caruia costul anual al fiecarui activ imobilizat va fi stabilit astfel încât pe parcursul duratei de viata a activului sa nu apara oportunitati de arbitraj în ceea ce priveste achizitia acestuia. De exemplu, atunci când productia generata de un activ este constanta, suma costurilor anuale si a celor operationale ale unui activ achizitionat în anul N va fi egala cu suma acestor costuri în anul N+1, ca si cum activul ar fi fost achizitionat în anul N+1;

c) *principiul disponibilitatii informatiei*, conform caruia *Operatorul* va dispune de un volum suficient de informatii pentru a putea aplica în mod corespunzator metoda aleasa.

5.4.2. Amortizarea economica

5.4.2.1. Amortizarea economica reprezinta, în plan teoretic, metoda optima de calcul al costurilor anuale ale activelor imobilizate, respectând principiile fidelitatii si consistentei. Dezavantajul acestei metode consta în disponibilitatea redusa a informatiilor necesare aplicarii sale. În consecinta, în practica se utilizeaza metode alternative de determinare a costului anual al activelor imobilizate, cum ar fi amortizarea liniara, amortizarea accelerata, amortizarea degresiva si anuitatile.

5.4.2.2. Amortizarea economica este determinata de diferenta dintre estimarile valorii actualizate nete a fluxurilor de numerar generate de un activ imobilizat pe durata de viata ramasa, estimari calculate la sfârşitul si, respectiv, la începutul exercitiului financiar.

5.4.2.3. Valoarea neta actualizata a activelor imobilizate depinde de o serie de factori, cum ar fi necesarul de productie curent si viitor (determinat de cererea pietei), capacitatea productiva a activului, costurile operationale, durata utila de viata si costul capitalului. Profilul amortizarii va depinde de evolutia previzionata a acestor factori.

5.4.2.4. *Operatorul* va utiliza, în cadrul *modelului de calculatie a costurilor*, fie amortizarea economica, fie o metoda alternativa care aproximeaza cel mai fidel amortizarea economica.

5.4.2.5. *Operatorul* va tine o evidenta separata a activelor imobilizate complet amortizate conform contabilitatii statutare, care va contine toate detaliile necesare identificarii distincte a acestor active si determinarii ponderii acestora în cadrul claselor si grupelor de active imobilizate.

5.5. Costul capitalului

În cadrul *modelului de calculatie a costurilor*, costul capitalului va fi determinat pe baza metodologiei prevazute în *Regulamentul privind evidenta contabila separata*. Documentatia *modelului de calculatie a costurilor* va contine o descriere detaliata a modalitatii de calcul a costului capitalului, incluzând prezentarea ipotezelor si a parametrilor utilizati.

6. Structura si optimizarea retelei

Dezvoltarea *modelului de calculatie a costurilor* implica decizii cu privire la optiunile strategice majore privind tehnologia si, implicit, structura retelei modelate. Realizarea modelului pe termen lung implica utilizarea unor solutii tehnologice optime, care sa asigure în viitor o eficienta maxima a activitatii *Operatorului*. *Modelul de calculatie a costurilor* va fi elaborat în sistemul „scorched node”, realizându-se optimizari ale retelei, dar cu pastrarea nodurilor existente.

6.1. *Modelul de calculatie a costurilor* va include costurile asociate ansamblului de tehnologii existent, costuri ce vor fi ajustate în vederea reflectarii costurilor ce ar fi generate de utilizarea unor solutii tehnologice eficiente, adecvate conditiilor concrete ale activitatii *Operatorului*, în concordanta cu strategia de dezvoltare pe termen lung a retelei, adoptata de *Operator*.

6.2. Analiza tehnologiilor utilizate, din punctul de vedere al eficientei acestora, se va realiza în mod distinct, pe trei categorii:

- a) tehnologii de comutare;
- b) tehnologii de transport;
- c) tehnologii de acces.

6.3. Documentatia *modelului de calculatie a costurilor* va detalia toate ajustarile efectuate în vederea eliminarii ineficientelor structurale si tehnologice si va prezenta efectul acestor ajustari. Ajustarile pot consta în:

a) eliminarea costurilor suplimentare generate de existenta nivelului de comutatoare analogice în structura retelei *Operatorului*, prin digitalizarea completa a acestora (inclusiv înlocuirea comutatoarelor analogice cu concentratoare), în concordanta cu deciziile strategice privind dezvoltarea viitoare a retelei;

b) eliminarea costurilor suplimentare generate de excesul de capacitate în raport cu cererea actuala si cu cea previzionata, avându-se în vedere conditiile obiective care pot determina excesul de capacitate (modularitatea, cerintele de crestere, respectarea parametrilor de calitate si de securitate a retelei etc.);

c) orice alte masuri adoptate în vederea eliminarii efectului ineficientei tehnologice sau structurale a *Operatorului*.

6.4. *Operatorul* va evidentia nivelul de utilizare a comutatoarelor, a echipamentelor de transmisie si de semnalizare, si va justifica eficienta utilizarii acestora. *Modelul de calculatie a costurilor* va fi suficient de flexibil pentru a permite ajustari ale componentelor retelei, im puse de nivelurile de utilizare necorespunzatoare.

7. Tratatamentul cheltuielilor operationale

7.1. *Modelul de calculatie a costurilor* va examina cheltuielile operationale la un nivel de detaliere suficient pentru a asigura alocarea acestora incrementului corespunzator. Vor fi alocate direct incrementelor numai acele cheltuieli generate de activitatile *Operatorului* aferente *retelei de acces* si *retelei de transport*. În situatia în care o categorie de cheltuieli este comuna unor servicii furnizate pe piata de gros si, respectiv, pe piata cu amanuntul, toate aceste servicii fiind incluse în cadrul aceluiasi increment, în lipsa posibilitatii de alocare obiectiva a acestora, cheltuielile vor fi alocate prin adaugarea unei marje la costurile directe.

7.2. Cheltuielile operationale asociate *rețelei de acces* și/sau *rețelei de transport* sunt generate de activități de achiziție, instalare, întreținere și operare a echipamentelor și a rețelei. În categoria cheltuielilor operationale pot fi incluse următoarele: cheltuieli cu parcul de autovehicule, cheltuieli cu amenajarea spațiilor și cu utilitățile aferente acestora, cheltuieli cu departamentul financiar-contabil, cheltuieli de cercetare-dezvoltare, cheltuieli cu echipamentele de tehnică de calcul și cu aplicațiile informatice, cheltuieli cu departamentul de resurse umane, cheltuieli de management general, precum și cheltuieli indirecte de interconectare.

7.3. În cadrul *modelului de calculatie a costurilor*, informațiile privind cheltuielile operationale vor fi preluate din situațiile financiare anuale ale *Operatorului*, reglementate prin legislația financiar-contabilă. Informațiile vor fi ajustate în vederea excluderii cheltuielilor generate de ineficiența activității *Operatorului*. Ineficiența cheltuielilor operationale este determinată de trei categorii de factori:

- a) utilizarea unor active care generează cheltuieli operationale superioare celor generate de utilizarea *activelor moderne echivalente*;
- b) existența unor proceduri și procese operationale ineficiente;
- c) existența altor cheltuieli excesive (munca, materiale, servicii etc.), chiar în situația în care sunt utilizate tehnologii și procese eficiente.

7.4. Reevaluarea activelor la cost curent (utilizând costul de înlocuire) elimină ineficiența cheltuielilor operationale generată de factorii prevăzuți la pct.7.3. lit.a), pe baza procedurii prevăzute la pct.5.2. *Operatorul* va identifica și exclude efectele ineficiențelor generate de factorii prevăzuți la pct.7.3. lit.b) și c), fie prin comparație cu performanțele activităților similare eficiente ale altor operatori (benchmark internațional), fie prin dezvoltarea unor modele de cost teoretice care să evalueze nivelul eficient al cheltuielilor operationale. *Operatorul* va prezenta, în cadrul documentației *modelului de calculatie a costurilor*, informații justificative privind nivelul și fundamentarea cheltuielilor operationale pe practici și tehnologii eficiente, evidențiind natura și mărimea fiecărei ajustări considerate în vederea excluderii cheltuielilor generate de ineficiența activității acestuia.

8. Procesul de alocare a costurilor

Metodologia de alocare a costurilor operationale în cadrul *modelului de calculatie a costurilor* va fi aceeași cu metodologia de alocare adoptată în scopul realizării evidentelor contabile separate. Astfel, metodologia de alocare a categoriilor de costuri pe servicii va fi realizată cu respectarea principiilor de alocare prevăzute în *Regulamentul privind evidența contabilă separată* și va fi consistentă de la o categorie de costuri la alta.

Procesul de alocare a costurilor presupune atât determinarea elementelor generatoare de costuri aferente fiecărei categorii omogene de costuri, cât și elaborarea matricei factorilor de utilizare, ce identifică relația dintre costurile elementelor de rețea și costul serviciilor.

Documentația *modelului de calculatie a costurilor* va prezenta metodologia detaliată de alocare a costurilor activităților pe produse și/sau servicii, incluzând elementele generatoare de cost și relațiile de cauzalitate dintre acestea și costurile operationale.

8.1. Stabilirea elementelor generatoare de costuri și măsurarea volumelor

8.1.1. În cadrul procesului de alocare, costurile indirect atribuibile vor fi alocate elementelor de rețea utilizând elementele generatoare de costuri. Prin intermediul acestor elemente, în cadrul *modelului de calculatie a costurilor*, va fi determinată măsura în care incrementele, serviciile sau elementele de rețea generează o anumită categorie de costuri operaționale. Astfel, categoriile omogene de costuri sunt alocate între incremente, servicii sau elemente de rețea, în funcție de volumul elementului generator de cost asociat.

8.1.2. Determinarea volumelor asociate elementelor generatoare de cost pentru principalele categorii de active imobilizate aparținând incrementelor modelate se va realiza după cum urmează:

a) *santuri si conducte* – volumul de santuri si conducte se poate măsura în kilometri, identificându-se volume separate pentru conductele aferente rețelei de acces si rețelei de transport, sau pentru celelalte incremente;

b) *cabluri de cupru si fibra optica* – *modelul de calculatie a costurilor* va utiliza, ca unitati de măsura a acestor volume, numărul de linii, în cazul cablurilor aferente rețelei de acces, si traficul, în cazul cablurilor aferente rețelei de transport;

c) *echipamente de comutare locala* – *modelul de calculatie a costurilor* va utiliza volume separate si, în consecință, relatii cost–volum separate, pentru concentratoare, procesoare si porturi, precum si, acolo unde este cazul, pentru fiecare producator de echipamente în parte. De asemenea, în situația în care unele dintre componente au mai multe elemente generatoare de cost, se vor determina relatii cost–volum diferite, în corespondență cu fiecare dintre acestea. În plus, în măsura în care duratele de viață ale componentelor hardware si, respectiv, software, aferente echipamentului de comutare locala diferă semnificativ, *modelul de calculatie a costurilor* va utiliza relatii cost–volum distincte pentru componentele hardware, fata de componentele software;

d) *echipamente de comutare regionala si nationala* – metoda de determinare a volumelor pentru echipamentele de comutare regionala si nationala este similara cu cea utilizată în cazul echipamentelor de comutare locala;

e) *echipamente de transmisie* – desi se poate utiliza aceeași unitate de măsura a volumului pentru toate echipamentele de transmisie, este dificila determinarea gradului de utilizare al acestui volum de către diferite servicii sau incremente (în special, servicii de telefonie (PSTN), servicii de linii închiriate si alte servicii). O posibila solutie pentru rezolvarea acestei dificultati consta în convertirea minutelor de convorbiri în Mbits echivalenti pentru serviciile de telefonie (PSTN). În acest caz sunt necesare ajustari ulterioare, care sa reflecte diferentele de intensitate a utilizării echipamentelor de transmisie.

8.2. Elaborarea matricei factorilor de utilizare

8.2.1. Matricea factorilor de utilizare identifica relatia dintre costurile elementelor de rețea si costul serviciilor. Factorii de utilizare măsoară gradul de utilizare a componentelor rețelei de către serviciile pe care *Operatorul* le furnizează prin intermediul rețelei de transport, identificând frecvența medie de utilizare a diferitelor elemente ale rețelei de către serviciile furnizate, în cadrul rutelor standard, precum si probabilitatea medie de utilizare a acestor rute standard. Informațiile mentionate sunt grupate în matricea factorilor de utilizare.

8.2.2. *Modelul de calculatie a costurilor* va evidentia, pentru fiecare serviciu, factorii de utilizare sau o alta metoda de determinare a gradelor de utilizare a elementelor rețelei de către fiecare serviciu.

8.2.3. Modelul va contine matricea factorilor de utilizare pentru cel putin urmatoarele componente:

- a) concentratoare;
- b) unitati de procesare ale comutatoarelor locale;
- c) comutatoare de tranzit;
- d) comutatoare nationale/internationale;
- e) legaturi de transmisie între concentratoare si comutatoarele locale;
- f) legaturi de transmisie între comutatoarele locale;
- g) legaturi de transmisie între comutatoarele locale si comutatoarele de tranzit;
- h) legaturi de transmisie între comutatoarele de tranzit;
- i) legaturi de transmisie între comutatoarele de tranzit si comutatoarele nationale/internationale;
- j) echipamente de semnalizare.

9. Determinarea costurilor incrementale aferente serviciilor modelate

Calcularea costurilor incrementale se realizeaza prin adaugarea sau excluderea unui increment de servicii si identificarea efectului asupra categoriilor omogene de costuri, pe baza relatiilor cost-volum.

Costurile incrementale vor fi calculate separat pentru fiecare categorie omogena de costuri. În fiecare caz, este necesara masurarea volumului elementului generator de cost asociat incrementului pentru categoria de costuri respectiva, iar pe baza relatiei cost-volum se va determina descresterea costului înregistrata ca urmare a sistarii furnizarii incrementului respectiv sau cresterea costului înregistrata ca urmare a furnizarii suplimentare a incrementului respectiv.

9.1. Relatiile cost –volum

9.1.1. Relatiile cost-volum reprezinta baza determinarii costului incremental. Relatiile cost-volum se stabilesc în urma determinarii gradului de utilizare si indica modul în care costurile variaza ca efect al modificarii volumelor elementelor generatoare de costuri. *Modelul de calculatie a costurilor* va estima relatiile cost-volum pentru fiecare categorie omogena de costuri.

9.1.2. Estimarea relatiilor cost-volum poate fi realizata pe baza dezvoltarii unor modele tehnico-economice, prin utilizarea expertizei unor specialisti sau prin utilizarea analizei de regresie. Abordarea optima este determinata, în principal, de tipurile de costuri analizate.

9.1.3. Documentatia *modelului de calculatie a costurilor* va contine explicatii detaliate cu privire la relatiile cost-volum pentru fiecare categorie de costuri, incluzând descrierea modalitatilor în care relatiile cost-volum au fost determinate, forma acestora, precum si elementul generator de cost corespunzator activitatii în cauza. În situatia în care, pentru estimarea relatiilor cost-volum, *Operatorul* utilizeaza alte informatii decât cele preluate din evidenta contabila proprie, în cadrul documentatiei *modelului de calculatie a costurilor* vor fi incluse situatii centralizatoare a acestor date, împreuna cu precizarea surselor acestor informatii.

9.1.4. În cazul claselor de active pentru care sunt identificate mai multe elemente generatoare de cost, relatiile cost-volum vor fi dezvoltate pentru fiecare element generator de cost în parte.

9.2. Alocarea costurilor pe servicii

9.2.1. Odata determinat costul incrementului, etapa urmatoare este reprezentata de calcularea costului serviciilor incluse în increment. Costul acestor servicii se determina prin alocarea completa a costurilor aferente incrementului între serviciile incluse în acesta. Astfel, suma costurilor alocate diferitelor servicii din cadrul incrementului va corespunde cu costul total al incrementului respectiv.

9.2.2. În cazul costurilor comune serviciilor din cadrul incrementului, cum sunt, de exemplu, costurile cu saparea transeelor pentru cabluri, realizarea alocarii nu va mai fi posibila pe baza identificarii volumului de cost generat de fiecare serviciu în parte, selectându-se un alt element de alocare (cum ar fi Mbit/s).

10. Elemente generale privind costurile

10.1. Tratatamentul costurilor comune *rețelei de acces si rețelei de transport*

Pentru determinarea costurilor curente complet alocate ale serviciilor furnizate¹, la costurile incrementale vor fi adaugate costurile comune, sub forma unei marje calculate pe baza metodei marjelor egal proportionate (EPMU – equal-proportionate mark-up). Aplicarea unei alte metode va fi justificata si detaliata în cadrul documentatiei *modelului de calculatie a costurilor*. Documentatia va prezenta procedura de calcul si modalitatea de aplicare a marjei aferente costurilor comune la costurile incrementale.

10.2. Costurile relevante

Modelul de calculatie a costurilor va include numai costurile relevante. Costurile relevante sunt categoriile de costuri suportate de un operator ipotetic eficient, nou intrat pe piata. Costurile extraordinare, precum si costurile de restructurare (de exemplu, platile compensatorii catre personalul disponibilizat), nu sunt considerate relevante si, prin urmare, nu vor fi incluse în cadrul *modelului de calculatie a costurilor*.

11. Functionalitatea modelului de calculatie a costurilor

11.1. Transparenta

11.1.1. *Modelul de calculatie a costurilor* va îndeplini urmatoarele conditii:

a) va indica relatiile de corespondenta si va fi reconciliabil cu celelalte modele de contabilitate a costurilor dezvoltate de *Operator*, cu situatiile financiare separate realizate pe baza *Regulamentul privind evidenta contabila separata*, precum si cu documentele contabile primare ale *Operatorului*;

b) documentatia sa va contine indicatii privind sursele informatiilor utilizate (atât interne, cât si externe), precum si modalitatile în care aceste informatii au fost colectate si utilizate în cadrul modelului;

¹ Aceste costuri mai sunt numite "costuri LRIC+". Practic, aceste costuri ar trebui sa fie echivalente celor obtinute în cadrul modelului FAC ("Fully Allocated Costs") bazat pe costuri curente, la care au fost efectuate ajustari de eficienta.

c) va permite identificarea ipotezelor si variabilelor utilizate pentru obtinerea unor informatii precum ratele previzionate de crestere, factorii de utilizare, volumele, duratele de viata ale activelor, ratele de utilizare ale activelor si costurile de înlocuire.

11.1.2. În vederea revizuirii, *modelul de calculatie a costurilor* va asigura disponibilitatea informatiilor privind costurile pe incremente si pe componente, pâna la nivelul categoriilor omogene de cost. La cerere, *Operatorul* va pune la dispozitia ANRC detalii suplimentare pentru fiecare categorie de costuri, pâna la nivelul documentelor contabile primare.

11.1.3. *Modelul de calculatie a costurilor* va identifica si evidentia acele costuri care pot fi alocate direct pe servicii. Costurile fixe comune serviciilor din cadrul incrementului vor fi alocate diferitelor servicii la un nivel de dezagregare cât mai ridicat, nivelul de dezagregare maxim fiind dat de categoriile omogene de costuri. Metodele de alocare utilizate în cadrul acestui proces vor fi clar identificate în cadrul *modelului de calculatie a costurilor*.

11.2. Rezultatele modelului de calculatie a costurilor

11.2.1. Documentatia *modelului de calculatie a costurilor* va descrie metoda utilizata pentru determinarea costurilor incrementelor si a costurilor serviciilor aferente. *Modelul de calculatie a costurilor* va evidentia costurile serviciilor furnizate de *Operator* pe pietele pe care a fost desemnat ca având putere semnificativa, prin decizie a presedintelui Autoritatii Nationale de Reglementare în Comunicatii, si pentru care i-a fost impusa obligatia de fundamentare a tarifelor în functie de costuri. *Modelul de calculatie a costurilor* va fi capabil sa identifice, în mod distinct, costurile aferente celorlalte servicii de telefonie de baza oferite de *Operator* prin intermediul retelei de acces, si retelei de transport.

11.2.2. În cadrul retelei de transport, *modelul de calculatie a costurilor* va evidentia costurile fiecarui element de retea, precum si costul pe minut de convorbire pentru fiecare serviciu aferent incrementelor modelate.

11.2.3. În cadrul retelei de acces, *modelul de calculatie a costurilor* va evidentia costurile pe linie.

11.2.4. *Modelul de calculatie a costurilor* va identifica si costurile care apar o singura data la începutul furnizarii serviciilor, cum sunt costurile cu stabilirea punctelor de interconectare si costurile initiale de furnizare a legaturii de interconectare.

11.2.5. *Modelul de calculatie a costurilor* va evidentia, în cadrul structurilor de cost, marimea costurilor comune serviciilor din cadrul aceluasi increment, precum si marimea costurilor comune serviciilor aferente mai multor incremente.

12. Dispozitii finale

12.1. Pâna la data de 31 martie 2004, *Operatorul* va pune la dispozitia ANRC documentatia *modelului de calculatie a costurilor*, care va contine cel putin elementele prevazute în prezentul regulament.

12.2. Pâna la data de 30 iunie 2004, *Operatorul* va dezvolta si va implementa *modelul de calculatie a costurilor*, astfel încât acesta sa stea la baza calcularii tarifelor prevazute în oferta de referinta pentru interconectarea cu reseaua publica de telefonie fixa a *Operatorului* si sa permita reconcilierea cu un model de calculatie a costurilor de tip „bottom-up”.

12.3. În cazul nerespectarii termenului prevazut la pct. 12.2, tarifele serviciilor furnizate de *Operator* pe pietele din sectorul comunicatiilor electronice pe care a fost desemnat, prin decizie a

presedintelui ANRC, ca având putere semnificativa, fiindu-i impuse obligatii de orientare a tarifelor în functie de costuri, vor fi calculate în functie de rezultatele obtinute pe baza modelului de tip „bottom-up”, dezvoltat de ANRC. Tarifele astfel determinate vor fi revizuite, acolo unde este cazul, în urma finalizarii procesului de reconciliere a modelului de tip „bottom-up”, dezvoltat de ANRC, cu *modelul de calculatie a costurilor*.

PROIECT